

HIL, Vernepleierutdanninga, 22. august 2013

Møte med en ny virkelighet

Mestring og habilitering
i et familieperspektiv.

Egil Rian

- Ektemann til Vigdis
- Far til Henning og Linn Sophie
- Interessepolitisk foreningsarbeide
- Foreleser
- Barnevernspedagog (-98)
- Miljøterapeut ved BUP-klinikk
- BFT, Trondheim kommune.
- Familievernkortet i Sør-Trøndelag
- Samlivskurs – Hva med oss? –
- Familierapeut og mekler

Før vi starter...

Presentasjonsform / Forelesningsmetode:

- Belyse det generelle ved hjelp av konkrete eksempel
- Tar utgangspunkt i egne opplevelser
- Faglig > personlig < privat

Refleksjon og ettertanke
Dialog og Spørsmål
Pauser
Dokumentasjon
Evaluering

3

SAMMENHENG

Alle og ikke alle vil vite om det som er sammenheng i alle de små og store delene. Det er derfor viktig å ha en god forståelse for sammenheng. Dette er en viktig del av arbeidet med å hjelpe mennesker som har utfordringer. Det er derfor viktig å ha en god forståelse for sammenheng. Dette er en viktig del av arbeidet med å hjelpe mennesker som har utfordringer.

Familievernko
Sør-Trøndelag
Trondheim Klubb for Foreldre

www.sammenheng.no

Oversikt

- Presentasjon
- En historie
  - En lykkelig start
  - Diagnosen
  - Konsekvenser for familien
- Mestring
- Søsken
- Møtet med hjelpeapparatet
- Individuell (habiliterings)plan
- "En tøff jobb"
- "It's now or never"

En lykkelig start

- En normal "kjernefamilie" med lyse framtidsutsikter.
- Før og etter diagnosen.
- Spielmeier-Vogt

Hva er Spielmeier-Vogt?

- Sjelden, ca. 40 tilfeller i Norge.
- Fremadskridende arvelig hjernesykdom.
- Blindhet
- Epilepsi (Lite kontrollerbar GTK)
- Redusert korttidsminne og sviktende læreevne
- Fysisk og mental stagnasjon og tilbakegang
- Bortfall av talespråk
- Tidlig død

En ny virkelighet.

- Sjeldenhet
- Fremadskridende multifunksjonshemning
- Forkortet livslengde

De sa ikke på nyhetene
 Vi satt hos de hvite frakkene
 fikk et slag i hodet begge to
 ingenting kunne forberedt oss
 på det de kom til å si
 - vi kom hjem og skulle leve som normalt
 men
 de sa ikke på nyhetene at verden falt sammen i dag

Anita Tora Nordvik Bøge 2011

Å mestre hverdagen

- **Alt som før, men "alt" er snudd på hodet**
  - Forventninger til barn
  - Det tapte og det nye barnet
- **Informasjon**
  - Motta, bearbeide og gi videre
- **Sjokk - livskrise**
  - Det normale i å reagere forskjellig
  - Forskjellig mestringsstrategier
    - Liv M. Lassen: "Men livet lever."
- **Å lære å mestre**

Å lære å mestre

Vygotsky

Med hjelp

Alene

M e s t r i n g

Læringsmester

Vekstzone

Modning / utvikling / tid

Tap, sorg, krise

- **Teori og praksis**
  - Faseteorier:
    - Sjokk
    - Reaksjon
    - Bearbeiding
    - Nyorientering
- **Mestringsstiler**
  - Intuitiv stil
  - Instrumentell stil
  - Tapsorientert tilnærming
  - Nyorientert tilnærming

"Du vet ikke hvor sterk du er. Ikke før det å være sterk er det eneste valget du har"

Tosporsmodellen (Stroebe og Shut 1999)

Hverdagsopplevelser

Tap/
Sorg/
Krise/
Traume

Nyorientering

Å leve med funksjonshemming over lang tid.

- **Psykisk belastning over tid**
  - Kronisk krise – vedvarende sorg
  - "Maraton-effekten"
- **Utbrenthet**

Mennesker med nedsatt funksjonsevne i et historisk perspektiv

- Velferdssamfunnet.
- Oppbygging av institusjoner
- Sosialpolitiske trekk ved velferdsstaten.
- Avvikling av institusjoner.
- Reformen (HVPU-reformen.)
- Hjemmebasert omsorg.

funksjonshemming

Funksjonshemming er resultatet av et manglende samsvar mellom individers forutsetninger og samfunnets krav og tilbud, eller samfunnets organisering i videste forstand.

“den funksjonshemmede familie”

Hilchen
Sommerschield

“Når ett eller flere medlemmer i en familie har en funksjonshemming av et slikt omfang at det påvirker hele, eller deler av familiens funksjonsevne i vesentlig grad.”

lille ”storesøster” Inn Sophie.

- Syk / frisk ?
- to syke barn?
- Oppmerksomhet / normalisering.
- Utopi å tro på en “harmonisk” oppvekst under slike forhold

- Søsken til alvorlig funksjonshemmede har ofte større problemer en vi gjerne vil tro

Tørk av deg medlidenheten og begynn å hjelp meg!

Synnøve M. Sydnes
forfatter av “Øyeblikk med kasus”

Møte med hjelpeapparatet

Samhandling mellom

Offentlig og privat

Egenskaper

Systemorientert	Individ-orientert
Regelstyrt/byråkratisk	Situasjonsstyrt
Rasjonelt, fornuftig	Følelses-styrt
Generelt, gjelder alle	Spesielt, gjelder deg
Likhet/“Rettferdighet”	Egosentrisk
Ekspert, kvalifisert	Amatør, ukvalifisert
Valgt	Tvungen situasjon
Betalt	Gratis
Utskiftbar	Personlige bånd
Makt	Avhengighet

Mor/ mamma- far/ pappa

- Jurist
- Teknikker
- Motivator
- Lærer
- Sjåfør
- Lege
- Sykepleier
- Fysioterapeut
- Ergoterapeut
- Helsesøster
- All verdens konsulenter
- Assistent
- Psykolog
- Ekspert
- diplomat
- Finansrådgiver
- Byggmester
- Arkitekt
- Revisor
- Kjempegod saksbehandler
- Usedvanlig god formuleringsevne både skriftlig og muntlig.
- Politiker
- Statsviter
- Rådgiver
- Sosionom
- Taktikker
- Byråkrat
- Spåmann/ dame.

Gode løsninger handler nesten aldri om "systemet", sjelden om lovverk, av og til om ressurser, ofte om kreativitet og alltid om vilje.

"Ny" Lovgivning fra 01.01.2001

- Individuell plan
- Helselovgivning endret: Lov om:
  - Pasientrettigheter
  - Kommunehelsetjenesten
  - Spesialisthelsetjenesten
  - Psykisk helsevern
- Mennesker med behov for langvarige, omfattende og koordinerte tilbud.
- Tilbudet skal være helhetlig og individuelt tilpasset
- Plassering av koordineringsansvar
- Forskrifter og veiledere fra 01.07.01. og 12.05

Systemet og individet

- Systemrettet, mal-basert, diagnosepreget

- Individrettet, helhetlig, tverrfaglig, livskvalitet i fokus

Stikkord om individuell plan

- Arbeidsmetode. Kontinuerlig prosess.
- Planen ingen verdi i seg selv.
- Historikk /presentasjon, ressursorientert
- Ikke mangelliste
- Framtidsvisjon (til og med neste overgang?)
- Mål, delmål
- Opplevde behov
- Realistiske tidsavgrensede tiltak
- Evaluering av gjennomføring

Individuell plan - veien videre ...

Forankring i flere lover og forskrifter

- Arbeids- og velferdslovgivning
- Opplæringslovgivning

Samhandlingsreformen

- Avklaring av ansvar mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste
- Presisering av enhet for koordinering av (re)habilitering.

Taushetsplikt

Databaserte hjelpemidler (SamPro)

Vekst til avhengighet.

Å leve = å oppleve

Opplevelse = aktivitet

Hennings situasjon i dag.

Bolig

Transport

Arbeide

En Tøff Jobb

Fra Pizzabrett til Pengebinge

- Innbegrep i tiden:
  - "Inkludering"
  - "Likeverdig rett til arbeid"
  - "Et meningsfylt liv"
- Tok utgangspunkt i Hennings interesser og ferdigheter og ikke i eksisterende arbeidstilbud.
- Arbeidsmetoden.
- Positive virkninger av Andeby-prosjektet
- Hva med framtida?
- Rehabilitering i praksis.

Hva handler dette egentlig om?

Muligheter
estring
ening
Livskvalitet
.... å oppleve

Egil Rian

Tlf: 92262494

E-post: egrias@online.no

Nettsted: www.sammenheng.no